

Anàlisi de l'estat de la meritocràcia en 21 democràcies avançades

Espanya, un dels països on l'origen social dels pares té més influència en la posició social dels fills

- L'informe *Què influeix més en la posició social d'una persona, les habilitats o l'origen familiar?*, publicat per l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa", conclou que a Espanya els fills de pares amb estudis superiors tenen 23,5 punts més de probabilitats d'accedir a una posició social alta que els fills de pares sense estudis.
- Els autors observen un «terra de vidre» als 21 països estudiats, que protegeix els fills d'orígens més avantatjats de baixar en l'escala social. Aquest terra és especialment significatiu a Espanya.
- La mobilitat ascendent no és impossible. Tenir altes habilitats cognitives ajuda a millorar la posició social de les persones que parteixen d'orígens familiars més desfavorits.
- Així mateix, l'estudi explica que no sols les habilitats estrictament cognitives són rellevants per a la mobilitat social, sinó que també són molt importants la motivació i la iniciativa.

Redacció, 9 de juliol de 2020. Espanya és un dels països on l'origen social familiar té més influència en la mobilitat social dels fills. Aquesta és una de les conclusions principals d'un estudi divulgat per l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

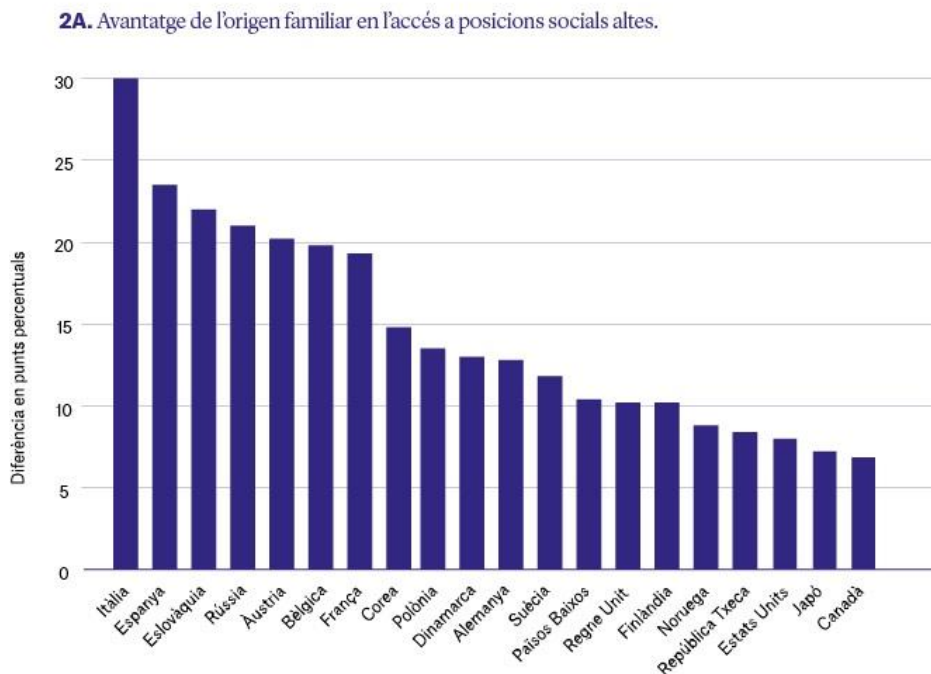
L'informe, dut a terme per Gøsta Esping-Andersen, de la Universitat Pompeu Fabra, i Jorge Cimentada, del Max Planck Institute for Demographic Research, analitza l'estat de la meritocràcia en 21 democràcies avançades. En totes, segons els autors, els fills de pares amb estudis superiors tenen més possibilitats d'acabar en posicions socials elevades que els fills dels pares dels quals no tenen aquest nivell educatiu. De la mateixa manera, també estan més protegits d'acabar en posicions socials baixes.

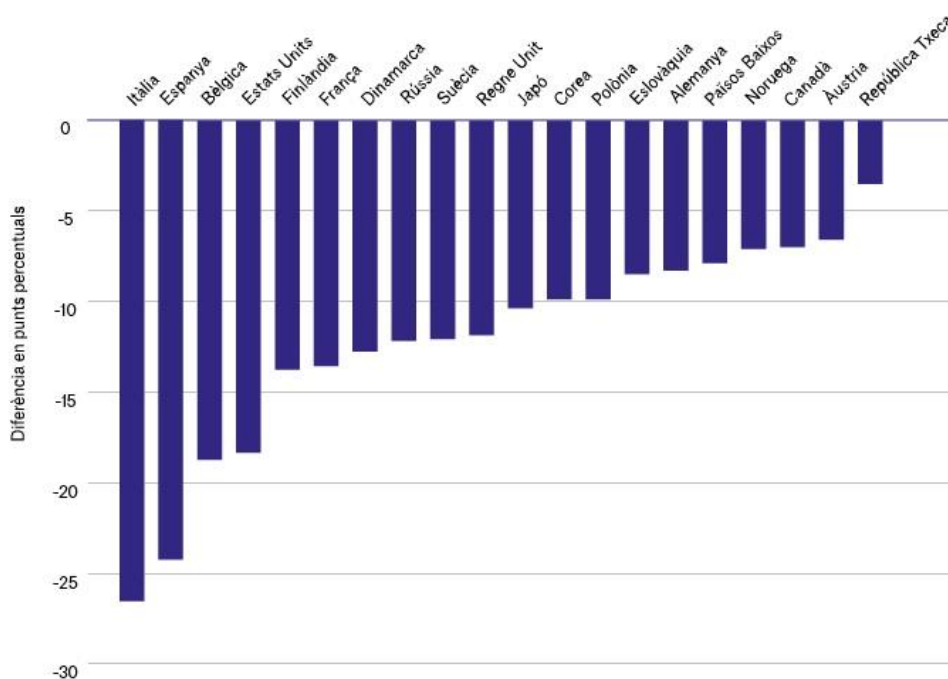
Tanmateix, els autors apunten que hi ha considerables diferències en la influència de l'origen familiar sobre les oportunitats d'ascens o descens social. Als països nòrdics, el Canadà i els Països Baixos, la mobilitat està menys condicionada per la classe social. En canvi, Espanya i Itàlia són els països on l'efecte de l'origen social és més marcat. Al nostre país, els fills d'universitaris tenen 23,5 punts més de probabilitats d'accedir a posicions socials altes que no pas els fills de pares sense estudis.

L'estudi també indica l'existència d'un «terra de vidre», present a tots els països, que protegeix els fills d'origens més avantatjats de baixar en l'escala social. A Espanya, els fills d'universitaris tenen moltes menys possibilitats (24,3 punts de diferència) d'acabar en posicions socials baixes que no pas els fills de persones sense estudis. Aquest fenomen fins i tot també es dona quan els fills d'universitaris tenen baixes habilitats cognitives i no cognitives.

Gràfic 2. En quins països influeix més l'origen familiar en la mobilitat social?

Diferència en les possibilitats d'accés a cada posició social de fills d'universitaris respecte als fills de pares sense estudis.

2B. Protecció de l'origen familiar en l'accés a posicions socials baixes.

Les figures representen la diferència en les probabilitats, expressades en tant per cent, d'accedir a aquesta posició social segons l'origen familiar. Per exemple, a Espanya la probabilitat d'accedir a una posició social alta entre els fills de pares amb estudis superiors és del 41,7%, mentre que per a aquelles persones de característiques similars els pares de les quals no tenen estudis superiors és del 18,2%. Per tant, l'avantatge de l'origen social, que és el que es representa en el gràfic, és 23,5 punts percentuals.

Font: adaptat d'Esping-Andersen i Cimentada (2018).

Observatori Social de "la Caixa".

Quin tipus d'habilitats importen més?

Els investigadors han analitzat també els tipus d'habilitats. En primer lloc, les capacitats cognitives (llenguatge, memòria, atenció...), però també les capacitats no cognitives (motivació, iniciativa i ambició individual), per determinar si es complementen; és a dir, si el fet de tenir grans habilitats no cognitives pot compensar la manca o limitació d'habilitats cognitives, o viceversa.

L'informe explica que, sigui quin sigui l'origen social familiar, les que tenen més possibilitats d'ascens social són les persones amb altes habilitats cognitives i no cognitives, seguides dels individus amb altes habilitats no cognitives, tot i

que amb nivells relativament baixos d'habilitats cognitives. En una situació pitjor es troben les persones que tenen la combinació oposada.

Com es pot veure en el gràfic, l'avantatge de tenir altes habilitats no cognitives i altes habilitats cognitives es localitza en les persones d'origen menys privilegiat.

Observatori Social de la Fundació "la Caixa"

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" és una iniciativa per a l'estudi dels nous fenòmens socials en quatre àrees: inclusió social, educació, ciència i cultura. L'anàlisi de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" es nodreix d'un baròmetre d'indicadors clau sobre temes d'interès social als països membres de la Unió Europea i l'OCDE, a més d'articles, entrevistes i ressenyes signades per experts.

Més informació i altres estudis a:

<https://observatorisociallacaixa.org/>